

YARGI FAALİYETLERİNİ DURDURMA SÜRESİNİN 15 HAZİRAN'A UZATILMASIYLA İLGİLİ DEĞERLENDİRME

Ülkemizde koronavirüs salgını ile mücadele kapsamında alınan tedbirlerin yanında, sosyal izolasyonun sağlanabilmesi adına bir takım tedbir kararları da alınmaktadır. Bu kapsamda, 7226 sayılı Kanununun Geçici 1. maddesiyle, 30 Nisan'a kadar durdurulmuş yargı faaliyetlerine ilişkin süreler, Cumhurbaşkanı'nın 27 Nisan'da yapmış olduğu açıklama ile 15 Haziran'a kadar uzatılmıştır. Adliyelerdeki dava, icra, şikâyet, itiraz bildirim süreleriyle ilgili erteleme tedbiri, virüsün yayılımını engelleme gayesi taşımakla beraber, doğacak olumsuz neticeler bakımından devletin acilen müdahalesini gerektirecek niteliktedir.

Öncelikle tutuklu ve acil işler dışında tüm yargılama faaliyetlerinin, icra işlemlerinin ve kamu davalarının açılmasının 45 gün daha ertelenmesinin, Türkiye'de hem iş yükü hem de adalet ve hak arama yönünden zaten sorunlu olan yargıya ilişkin aksaklıkların daha da derinleşmesine yol açacağı unutulmamalıdır. Bu nedenle alınan erteleme kararının makul sürede yargılanma hakkını ve adalete erişim hakkını zedelemeyecek şekilde alternatif önlemlerle yeniden düzenlenmesi gerekir.

Diğer taraftan, alınan bu kararla; barolara kayıtlı 130 bin civarında avukat, avukatlara bağlı olarak çalışan icra takip elemanı ve onlar bünyesinde çalışan 100 binlerce insan mağdur olmuştur. Avukatların takip ettikleri dosyalar ve icra işlemleri üzerinden geçimlerini sağladıkları dikkate alındığında, ortalama 90 gün boyunca maddi olarak gelir elde edememeleri avukatların üstesinden gelemeyecekleri kadar ağır sonuçlar doğuracaktır. Geçimini maaşına, yargılamalara ve icra işlerine bağlamış on binlerce avukat; adliyelerin kapalı olması nedeniyle, büyük endişe taşımaktadır. Avukatların endişelerini gidermek ve ekonomik olarak avukatları destekleyici tedbirler almak devletin asli sorumluluğudur.

Bu minvalde;

1. Yargılamalara ve duruşmalara ilişkin erteleme tedbiri yerine alternatif tedbirler getirilmelidir. Örneğin, kademeli olarak sosyal mesafe tedbirlerinin, duruşma salonları için de uygulanması sağlanarak, sadece tarafların ve avukatların katılımı ile duruşmaların yapılması yahut da 15 Haziran'a kadar duruşmaların daha da gecikmemesi için alternatif olarak SEGBİS üzerinden, avukatların ve tarafların çevrim içi katılımı ile gerçekleştirilmesi sağlanabilir. Ayrıca nöbetçi hâkim uygulaması yerine, hâkimlerin çevrim içi olarak yargılama işlemlerine katılabilmesi sağlanmalıdır.

2. İcra takibi ve işlemlerinde icra dairelerine gitmeden UYAP üzerinden yapılabilecek her türlü işlem serbest bırakılmalı, böylece fiili icra işlemleri dışında diğer taleplere ve sorgulamalara imkân tanınmalıdır.
3. Erteleme tedbirinin bitiminden kısa süre sonra başlayacak olan adli tatil, yapılacak geçici bir yasal düzenleme ile sadece bu seneye mahsus olmak üzere kaldırılabilir. Böylece vatandaşlarımızın hak aramalarının ve adalete erişiminin gecikmesinin önüne geçilmiş olacaktır.
4. Ekonomik tedbirlere ilişkin alınacak önlemlerle, stajyer avukatlara karşılıksız belirli bir ücret ödemesi, kısa çalışma ödeneği olarak sağlanan geçici gelir desteğinin tüm sigorta ile çalışan avukatları kapsayacak şekilde düzenlenmesi, bağımsız çalışan avukatlara ise belirli bir süre asgari gelir desteği, kira ve varsa personel giderleri ödenmesi gerekir. Keza avukatlara belirli bir şart koşulmaksızın faizsiz kredi verilmesi, SGK prim borçları, beyanname, vergi ödeme vb. mükellefiyetlerin ertelenmesi, KDV oranlarının indirilmesi, CMK ve Adli Yardım ödeneklerinin acilen ödenmesi gibi tedbirlerin de ivedilikle yapılması zorunludur.

Toplum olarak salgınla mücadele ettiğimiz şu günlerde, yargı faaliyetlerinin ertelenmesi yerine alternatif çözümlerle zaten topallayan yargının daha da gecikmesinin önüne geçilmelidir. Bunun yanında, avukatların yargı sistemindeki önemi dikkate alınarak, avukatları destekleyici ekonomik tedbirlerin daha fazla ertelenmeden ilgili bakanlıklar ve TBMM nezdinde yapılacak düzenlemeler ile sağlanması Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 5. maddesinde düzenlenen devletin "insanın maddî ve manevî varlığının gelişmesi için gerekli şartları hazırlama" yükümlülüğünün bir gereğidir.